

Talousvaliokunta
HE 278/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Kevasta annettuun lakiin säännökset riskiarviosta ja työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvistä tehtävistä. Tässä lisäkuulemisen lausunnossa keskitytään lakiesityksen työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvien kirjausten ongelmiin ja niiden ratkaisuihin.

Työkyvyttömyysriskin vähentäminen

Esitys ehdottaa työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvän toiminnan lisättäväksi Kevan lakisääteisiin tehtäviin. Kevalla on työuriin liittyvää tietopohjaa ja osaamista, jota on perusteltua hyödyntää työnantaja-asiakkaiden auttamisessa esim. strategisen työkykyjohtamisen osalta. Lakiesityksen tarkoituksena pitäisi siis olla Kevan nykyisen työkyvyttömyysriskiä vähentävän toiminnan mahdollistaminen ja sääntelyn asettaminen tältä osin työeläkeyhtiöitä vastaavalle tasolle.

Lakiesitys ei anna Kevalle tarkoituksenmukaista ja työeläkeyhtiöitä vastaavaa mandaattia työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvässä toiminnassa. Lakiesityksen kirjaus työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvästä toiminnasta on liian väljä ja siten hyvin ongelmallinen. Esitys uhkaa monimutkaistaa eläkejärjestelmää, lisätä sen kustannuksia ja aiheuttaa kilpailuhäiriöitä työhyvinvointisektorille.

Seuraavassa esitetään lakiesityksen keskeiset ongelmat ja mahdolliset ratkaisut niihin.

Ongelma 1: Kevalle ei esitetä mitään rahoitusrajoitteita

Työeläkeyhtiöiden hyvinvointitoiminnalla on euromääräinen rajoitus. Työntekijän eläkelain 169 § edellyttää, että työkyvyttömyysriskin hallitsemiseksi tehdyt palvelusopimukset ja kolmannelta osapuolelta ostettavat työkyvyttömyysriskin hallintaa tukevat palvelut tulee rahoittaa vain työkyvyttömyysriskin hallintaosasta kerättävällä maksulla. Lakiesitys ei aseta Kevan työkyvyttömyysriskin vähentämistoiminnalle ei minkäänlaista rajoitinta.

Keva on sijoitusvarallisuudeltaan suurin eläkevakuuttaja. Fiva ja KKV varoittivat lausunnoissaan mahdollisista eläkevarojen käytön ylilyönneistä, joita lakiesitys ei suitsi. Fiva ja KKV eivät pidä

tarkoituksenmukaisena, että Keva voisi laajentua voimakkaasti työhyvinvointipalvelujen alueelle

Ratkaisu 1: Asetetaan rahoitusrajoite lakiin

Täysin työeläkeyhtiöitä vastaavaa rahoitussääntelyä on vaikea valmistella nopealla aikataululla, koska Kevan maksutulossa ei ole vastaavaa työkyvyttömyysriskin hallintaosaa ja eläkejärjestelmissä on lukuisia eroavaisuuksia muutenkin. Toimiva ratkaisu olisi euromääräisen rajoituksen asettaminen työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvälle toiminnalle.

Keva käyttää nykyisellään 400 000 € vuodessa työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvään toimintaan. Lain neljänteen lukuun voitaisiin lisätä pykälä, jossa todetaan esimerkiksi, että ”Keva voi käyttää työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvään toimintaan kalenterivuodessa enintään 500 000 euroa”. Näin vältettäisiin mahdolliset merkittävät ylilyönnit.

Ongelma 2: Kevan hyvinvointirahoitukselle ei esitetä mitään omavastuuta

Fivan työeläkeyhtiöille laatima ohje edellyttää, että työeläkeyhtiön asiakastyöntantajan tulee panostaa rahallisesti työhyvinvointihankkeeseen vähintään yhtä paljon kuin työeläkeyhtiö. Tällä voidaan nähdä olevan vahva eläkevarojen vastuullista käyttöä edistävä vaikutus. Omavastuu edistää myös rahoituksen kohdentumisen sellaisiin hankkeisiin, joilla on suurin vaikuttavuus työkyvyttömyysriskin vähentämisen kannalta. Lakiesityksessä ei edellytetä minkäänlaista omavastuuta Kevan työhyvinvointirahoituksen saajilta.

Ratkaisu 2: Asetetaan hankkeille omavastuu työeläkeyhtiöitä vastaavasti

Lakiesitykseen tulee lisätä kirjaus omavastuusta Fivan ohjeistusta vastaavasti esimerkiksi seuraavasti:

”Kevan työkyvyttömyysriskin vähentämiseksi tekemän rahallisen panostuksen lisäksi edellytetään aina myös rahoitusta vastaanottavan tahon omaa rahallista panostusta. Rahoitusta vastaanottavan tahon rahallisen panostuksen hankkeeseen tulisi olla vähintään yhtä suuri kuin Kevan työkyvyttömyysriskin vähentämistä koskevassa palvelusopimuksessa sovittu tai muuten sen vastaanottajalleen lupaama rahallinen panostus. Vastaanottavan tahon rahallisella panostuksella ei tarkoiteta esimerkiksi tämän tahon hankkeeseen ohjaamaa oman henkilöstön työpanosta.”

Ongelma 3: Työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvän toiminnan määritelmä on liian väljä

Esityksen 2 §:ssä ei tarkenneta, mitä työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvä toiminta pitää sisällään. Kyseisen pykälän perustelutekstissä todetaan, että *”tehtävät liittyvät työn ja työpaikan kehittämiseen sekä henkilöstön työkykyä tukeviin toimiin”*. Perusteluissa todetaan myös, että *”työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvän toiminnan tulisi kohdistua ensisijaisesti johtamisen, työn, työprosessien ja työyhteisön toimivuuden kehittämiseen ja tähän liittyviin työkyvyn ylläpito-hankkeisiin”*.

”Henkilöstön työkykyä tukevien toimien” alle voidaan haluttaessa lukea monipuolisesti hyvinvointipalveluja ergonomiatarkastuksista työterveyshuoltoon ja johtamiskonsultoinnista ammatilliseen kuntoutukseen. Myös Fiva ja KKV pitävät määritelmää liian löysänä.

Mikäli lakiesitystä ei korjata, Keva voisi tuottaa tai rahoittaa eläkkeenmaksajien rahoilla monipuolisen valikoiman hyvinvointipalveluja, joita on tarjolla markkinoilla. Markkinahäiriköinnin vaara on ilmeinen. Kevan laajentuminen muille toimialoille eläkkeenmaksajien varojen turvin olisi pois eläketurvan toimeenpanosta. Tämä ei voi olla eläkelaitoksen tehtävä, eikä eläkkeenmaksajan tai julkisella sektorilla työssäkäyvän etu.

Keva on yli vuoden ajan valmistellut työterveyspalveluryhmää. Sen tarkoituksena on kiertää kilpailutukset julkisen sektorin asiakkaiden osalta. Myös avoimille markkinoille tarjottavat työterveyshuoltopalvelut ovat olleet suunnitteilla Kevan vetämässä hankkeessa.

Työterveyshuolto voidaan lukea työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyväksi toiminnaksi. Keva ei kuitenkaan työterveyshuoltoa nykyisellään tuota tai rahoita. Lakiesityksessä korostetaan, ettei Kevan palvelutarjontaa ole tarkoitus muuttaa. Lakiesityksen [lähetekeskustelussa](#) esittelevä ministeri Vehviläinen kuitenkin totesi, että *”Kevalla on mahdollisuuksia myös täällä työterveyshuollon puolella”*.

Jos lakiesitys aidosti pitäisi Kevan palvelutarjonnan nykyisellä tasolla – niin kuin esityksessä annetaan ymmärtää – ministerin mainitsemia *”mahdollisuuksia”* työterveyshuollon puolella ei pitäisi olla.

Keva ja työeläkevakuutusyhtiöt kilpailevat kuntien määräysvaltaan kuuluvien osakeyhtiöiden vakuuttamisesta. Työterveyshuolto on vain yksi palvelu, jolla Keva saisi epäreilua kilpailuetua työeläkeyhtiöihin nähden.

Ratkaisu 3: Ongelmalliset palvelut on rajattava ulos Kevan tehtävistä ja määritelmiä tarkennettava

Työnantajan vastuulle kuuluvien työterveyshuollon tai työturvallisuuteen liittyvien tehtävien ei tulisi kuulua eläkelaitoksen työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvään toimintaan. Lakiesitykseen on lisättävä kirjaus, jonka mukaan *”Kevan tehtäviin eivät kuulu*

työturvallisuuspalvelujen, työterveyshuollon tai sen tukipalvelujen tuottaminen tai rahoittaminen”.

Sääntelyä voidaan viedä lähemmäs työeläkeyhtiöitä lisäämällä myös seuraavan kirjauksen Fivan ohjeesta työeläkeyhtiöille: *”Korvattaviin hankkeisiin eivät kuuluisi esimerkiksi asiakasyrityksissä työskentelevien palkkakulut, asiakkaiden tietojärjestelmät tai laitehankinnat kuten kuntosalilaitteet ja työpöydät, palkitsemisluonteinen toiminta tai työsuhde-edut kuten liikunta- ja kulttuurisetelit”.*

Markkinahäiriöiden ehkäisemiseksi esitykseen voidaan lisätä kirjaus, jonka mukaan *”KKV:n on tehtävä arvio Kevan työhyvinvointitoiminnan markkinavaikutuksista vuosittain.”*

Keskeisten Kevalle kuulumattomien palvelujen ulos rajaamisella vältyttäisiin pahimmalta markkinahäiriköinniltä ja eläkkeenmaksajien varoja käytettäisiin vastuullisesti ja jokseenkin samoin periaattein jokaisen eläkevakuuttajan kohdalla.

Lakiesitystä ei pidä edistää ilman korjauksia

Kevan asemaa pohditaan parhaillaan yksityisen ja julkisen eläkejärjestelmän yhtenäistämistä ja jopa osittaista yhdistämistä selvittävässä työryhmässä. Selvittelyssä yhtenä vaihtoehtona Keval toimisi jatkossa työeläkeyhtiönä tai eläkekassana. Kun Kevan asemaa ja eläkejärjestelmää kehitetään, niin Kevaa koskevaa lainsäädäntöä pitää viedä kaikin mahdollisin tavoin työeläkeyhtiöiden suuntaan.

Työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvä toiminta on tärkeää työurien pidentämisen näkökulmasta. Myös eläkejärjestelmän vakaa ja tasapainoinen kehitys on kansantalouden ja kansalaisten toimeentulon kannalta keskeistä. Näiden periaatteiden valossa lakiesityksessä on korjattavaa.

HALI esittää, että lakiesitys on palautettava uudelleen valmisteluun tai vaihtoehtoisesti siihen on toteutettava vähintään edellä mainitut korjaukset.

Kunnioitavasti,

Joel Kuuva

talous- ja veroasiantuntija

050 414 6444

joel.kuuva@hyvinvointiala.fi